

Василь Пришляк

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СІМ'Ї

Тернопільський державний медичний університет
ім. Івана Горбачевського

Стан здоров'я населення залежить від трьох факторів: матеріального рівня життя в країні, медицини та особисто від кожної людини.

Торкаючись державного фактора, слід сказати, що в Україні більше половини населення живе за межею бідності, житло не відповідає гігієнічним нормам, харчування неповноцінне і не збалансоване. Повітря у містах забруднене вихлопними та промисловими газами, якість води не витримує критики. На стан здоров'я вплинули голодомори, війни, Чорнобильська катастрофа, рабська праця у колгоспах, відстала економіка країни й ін.

Стаття 49 Конституції України гласить: «Кожен має право на охорону здоров'я та медичну допомогу»; в державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безплатно». Однак проголошене виконується на 10-15 %. Хворі лікуються в стаціонарах ліками, придбаним за власні кошти. Бідні люди відмовляються від таких послуг та вмирають вдома. Державне фінансування медичних закладів – мізерне.

Щодо другого фактора – залежності здоров'я від медицини, то слід сказати, що кваліфікація наших лікарів достатня, але рівень матеріальної бази, лабораторно-діагностичного обладнання, забезпеченості ліками, лікувальними приладами дуже низький. На прилавках аптек достатньо вітчизняних та зарубіжних медикаментів, але ціни на них не всім по кишені. Понад 80 відсотків сільського населення вмирає вдома, смерть констатує фельдшер. Через мізерну зарплату розподіл лікарів нерівномірний: в містах – надлишок, в селах – дефіцит. Сімейна медицина, як найбільш перспективна форма охорони здоров'я, робить лише перші свої кроки.

Дуже велике значення має третій фактор – залежність стану здоров'я особисто від кожного громадянина, від його вираженого способу життя.

Найбільшим ворогом здоров'я є алкоголізм. Горілчана торгівля та самогонваріння процвітають. Доступ – без обмежень. П'ють усі – чоловіки і жінки, підлітки, прості люди й інтелігенти, з причини і без неї. Пропивають мозок, печінку; розвалюються сім'ї,

народжуються діти-деграданти, генофонд нації під загрозою. В якій ще країні співають «гімн» зеленому змієві «Гей наливайте повнії чари...»?

Насуваються ще страхітливіші епідемії – наркоманія та СНІД, які не виліковуються. На кожного зареєстрованого хворого припадає п'ять не зареєстрованих.

Не меншим ворогом організму є куріння. Адже куріння – це рак легень, хронічні бронхіти й астма, атеросклероз, ІХС, атеросклероз артерій ніг і т.д. Статистика свідчить, що в країнах колишнього Союзу найвищий відсоток курців. У деяких областях курить до 70 % підлітків, в тому числі 40 % дівчат. До куріння спонукають: приклад батьків, широка реклама сигарет, паління як спосіб самоствердження тощо.

Зауважимо, лише за рахунок профілактики та дотримання здорового способу життя, впливу на інші фактори ризику в США та Австралії частота ГІМ за останні 40 років зменшилась на 40 відсотків.

Аналіз духовності та стану здоров'я нації показує, що вони хворі. Ці два стани взаємопов'язані, мають вирішальний вплив на існування нації. Згадаймо слова І. Франка «Дух, що тіло рве до бою». Або крилатий вислів латинян «*Mens sana in corpore sano*». Або слова з гімну України – «Душу й тіло ми положим за нашу свободу»...

Дух і тіло – це два крила життя, це двигуни народу. Вони в Україні хворі. Що робити?

Скільки не тужити про «знедолену», «спаплюжену», «скалічену», «спотворену», «хвору» долю нації, легше не стане; життя від цього не покращиться. В цій біді нам ніхто не допоможе: ні Європа, ні Америка, ні Росія. Лише власним розумом та власною працею подолаємо власні гріхи.

Доцільно згадати слова філософа Г. Сковороди: «Если кто попал в ров или бездну водяную, не должен думать о неудобстве, а об избавлении».

Висловимо деякі думки про покращання духовності та здоров'я населення України.

1. Створити матеріальну базу в усіх галузях народного господарства. Власними силами та з залученням інвестицій підняти економіку, промисловість і народне господарство до європейського рівня, наповнити власними товарами внутрішній ринок, випускати конкурентоздатну продукцію на експорт. Забезпечити працездатне населення робочими місцями. Зарплату

й пенсії підняти до європейського рівня. Вести боротьбу з забрудненням довкілля: повітря, води, землі.

2. Ми повинні вибрати, за словами Шевченка, свого «Вашингтона з новим і праведним законом». Виконувати Конституцію України та інші законодавства, а не займатись політичними реформами. Конституція Америки діє понад 200 років, а нашу пропонують ревізувати на десятому році нібито в інтересах народу. Кожен повинен ставити перед собою завдання: ідучи зранку на роботу, подумати: «Що я сьогодні зроблю для України». А повертаючись увечері, відповісти, чи зробив щось корисне для України.

3. Плекати «сім'ю нову» – це значить виховати нового батька і матір, нового вчителя і лікаря, економіста й інженера, будівельника і фермера, держслужбовця і журналіста, депутата і міністра, воїна і дипломата і т.д. Еліту нації.

Формування в людині її духовності, національної гідності, релігійних чеснот слід починати з сім'ї, з садочка, школи. Зразком для дітей повинні бути батьки, вихователі, вчителі. В цьому руслі покращувати шкільні програми, підручники, формувати відповідну політику ЗМІ.

Виховання підкріплювати історичними фактами, біографіями відомих та забутих постатей. Бажано галерею знатних людей Тернопілля перенести в більш людне місце. Прославляти нові паростки національного життя. Хіба не заслуговує пошани ректор медакадемії, де зараз навчається понад 400 студентів із 20-ти країн світу, а видавництво «Укрмедкнига» випускає підручник для медичних навчальних закладів України. З'явився новий прошарок працівників торгівлі та сфери обслуговування. Своєю працею прославила Батьківщину українська діаспора. З'явилися свої політики та державні мужі. Нам необхідно нести у світ історію молоді Української держави.

4. Пропагувати культ здоров'я, здоровий спосіб життя, бережливе ставлення до власного здоров'я. Докорінно змінити ставлення до алкоголю, куріння, аморальних вчинків. Так, 21 травня 2003 року ВООЗ прийнято перший в світовій історії міжнародний антитютюновий договір. Він, зокрема, передбачає заборону реклами тютюнових виробів. Попередження про шкідливість куріння повинно займати не менше 30-ти відсотків поверхні пачок з тютюном та написом «Паління вбиває тебе і тих, хто поруч з тобою». Договір передбачає повну заборону продажу сигарет неповнолітнім. Встановлено «День без тютюну» 20 листопада кожного року.

У 1999 році Президент України видав Указ про профілактику та лікування артеріальної гіпертонії. Програма розрахована на 10 років. Передбачає: вимірювання артеріального тиску всім особам, котрі звертаються за медичною допомогою; масові планові вимірювання в робочих колективах; безкоштовне лікування гіпертоніків. Наказ виконується неповно. Хворі недбало ставляться до лікування.

11 листопада 2003 року Верховна Рада заслухала ВООЗ «Серце Європи». Програма направлення та зниження смертності від серцево-судинних та церебральних захворювань шляхом первинної профілактики передбачає: зниження холестерину до 5,2 ммоль/ л; зниження артеріального тиску до 140/ 90 мм рт. ст.; зменшення числа курців на 1% щорічно до 2025 року.

5. Пришвидшити реформу охорони здоров'я в плані переходу на сімейний принцип обслуговування, в першу чергу в сільській місцевості. Збільшити фінансування державних органів охорони здоров'я, підняти зарплату медичним працівникам. Розвивати страхову та приватну медицину.

Література

1. Довженко О. Щоденник. – Т. 5. – 1985. – С. 177-288.
2. Кравчук О. Відмовтесь від цигарки // Тернопільська газета. – 2002. – № 47 (360). – С. 3.
3. Макух С., Слюндруков І. Сергій Кримський: Принципи духовності ХХІ століття // День. – 15.11.2002. – № 210. – С. 5.
4. Самчук У. Нарід чи чернь // Дивослово. – 1996. – № 3. – С. 30-33.
5. Сковорода Г. Вірші, пісні, байки, діалоги, трактати... – Київ, 1983. – 166 с.
6. Шевченко Т. Кобзар. – Київ, 1994. – 514 с.